

IZVANUGOVORNA ODGOVORNOST VLASNIKA BRODA I BRODARA

U mnogobrojnim člancima upozoravaju se vlasnici brodova ili jahti na zakonsku obvezu osiguranja vlastitog plovila od mogućih šteta. U tom pogledu sigurno ste čuli da postoji tzv. **Ugovorna, ali i izvanugovorna odgovornost**. U ovom ćemo članku detaljno opisati što znači

izvanugovorna odgovornost, kako zakon regulira taj institut i koje su obveze u tom pogledu.

Izvanugovorna odgovornost povezana je sa izvanugovornom štetom, a to je šteta nastala izvan ugovornog odnosa odnosno u konkretnom slučaju ona koju brod prouzroči osobama i

stvarima izvan broda te okolišu. Kako bi se primjenile odredbe Pomorskog zakonika, odgovornost mora biti u vezi s plovidbom i iskorištavanjem broda.

Pomorski zakonik razlikuje nekoliko slučajeva izvanugovorne odgovornosti za štetu i to u slučaju:

Tekst: **odvjetnica Tiziana Paris**

Foto: **arhiva Burze Nautike**

- smrt i tjelesne ozljede kupaca i drugih osoba
- oštećenje stvari izvan broda i onečišćenje okoliša
- odgovornost za onečišćenje okoliša
- onečišćenje izlivanjem ulja koje se prevozi kao teret
- onečišćenje pogonskim uljem a koje su detaljno regulirane čl 808 i dr. Pomorskog Zakonika.

Tko je odgovoran **za smrt i tjelesne ozljede** kupaca i drugih osoba u moru koje prouzroči brod? Navedeno ovisi od slučaja do slučaja, tako npr.

- ako je smrt ili tjelesna ozljeda prouzročena u području koje je proglašeno kupalištem ili u kojem je zabranjena plovidba – ako se ne dokaže da je oštećenik prouzročio štetu svojom namjerom ili grubom nepažnjom,

- ako je smrt ili tjelesna ozljeda prouzročena u morskome pojasu do 150 metara od obale, a taj pojas ne ide u područje navedeno u točki 1), 3) i 4) ovoga stavka – ako se ne dokaže da je smrt

ili tjelesna ozljeda prouzročena višom silom, namjerom ili grubom nepažnjom usmrćene, odnosno ozlijeđene osobe,

- ako je smrt ili tjelesna ozljeda uzrokovana u lukama, na prilazima luka, na uobičajenim plovim putevima, na području koje se isključivo koristi za sportsku i sličnu plovidbu (kao što su veslačke i jedriličarske regate, skijanje i sl.) i na području udaljenom više od 150 metara od obale, a nije riječ o području iz točke 4) ovoga stavka – ako se dokaže da je brod kriv za smrt, odnosno tjelesnu ozljedu osobe,

- ako je smrt ili tjelesna ozljeda prouzročena na području u kojemu su zabranjeni pojedini načini ili sredstva plovidbe (npr. glisanje, skijanje, prekoračenje brzine), a smrt je, odnosno

tjelesna ozljeda, nastupila za obavljanja zabranjenog načina ili zabranjenim sredstvima plovidbe, ako se ne dokaže da je oštećenik prouzročio štetu svojom namjerom ili grubom nepažnjom, odgovara vlasnik broda i brodar, te osoba koja u trenutku događaja upravlja brodom (osim u slučaju ako im je brod protupravno oduzet).

Za štetu koju prouzroči jahta ili brodica odgovaraju vlasnik i korisnik jahte ili brodice, najmoprimac jahte ili brodice dane u najam bez posade te osoba koja u trenutku događaja upravlja jahtom, odnosno brodicom.

Brod, jahta odnosno brodica (razumijeva se odgovornost vlasnika broda, odnosno brodar, vlasnik i

Izvanugovorna odgovornost povezana je sa izvanugovornom štetom, a to je šteta nastala izvan ugovornog odnosa odnosno u konkretnom slučaju ona koju brod prouzroči osobama i stvarima izvan broda te okolišu

korisnik jahte ili brodice te najmoprimac jahte ili brodice dane u najam bez posade) odgovara za štetu koju nanese operativnim obalama, lukobranima, lučkim uređajima i postrojenjima, plutajućim objektima (balisažnim oznakama, plutačama za vez, podvodnim kabelima, cjevovodima i sl.) te drugim objektima u luci ili na moru. Brod ne odgovara za navedenu štetu u mjeri u kojoj je šteta prouzročena krivnjom trgovačkog društva ili tijela koje upravlja lukom ili stanjem obale, lukobrana, uređaja i postrojenja.

Što je šteta zbog onečišćenja?

Šteta u tom pogledu je svaki gubitak ili šteta nastala zbog onečišćenja izvan broda zbog otjecanja ili izbacivanja

onečišćujućih tvari s broda ma gdje se to otjecanje ili izbacivanje dogodilo, ako je iznos naknade za onečišćenje okoliša, ne računajući gubitak dobiti zbog takvog onečišćenja, ograničen na troškove razumnih mjera koje su stvarno poduzete ili se trebaju poduzeti za ponovno uspostavljanje stanja prije nastale štete, kao i troškove zaštitnih mjera i bilo kojeg gubitka ili štete prouzročene zaštitnim mjerama.

Tko je odgovoran za onečišćenje okoliša? Sukladno čl. 812. Pomorskog zakonika za navedenu štetu odgovaraju vlasnik broda i brodar, ako ne dokažu da je izlivanje ili izbacivanje onečišćujućih tvari:

a) posljedica rata, neprijateljstva, građanskog rata, pobune ili prirodne pojave izvanrednoga, neizbježnog ili neotklonjivog karaktera,

b) proistječe u potpunosti iz činjenice što je treća osoba svjesno djelovala ili propustila djelovati u namjeri da nanese štetu, ili

c) u potpunosti proistječe iz radnje ili propusta bilo koje države ili drugog tijela odgovornog za održavanje svjetionika ili drugih sredstava za pomoć plovidbi u obavljanju te funkcije.

Navedenu obvezu dokazivanja ima i vlasnik broda u slučaju štete koju prouzroči brod koji prevozi ulje kao rasuti teret izlivanjem ili izbacivanjem tog ulja.

Ako vlasnik broda ili brodar dokaže da je šteta nastala u potpunosti ili djelomično zato što je osoba koja je pretrpjela tu štetu djelovala ili propustila djelovati u namjeri da prouzroči štetu, ili iz krajnje nepažnje te osobe, on može biti u potpunosti ili djelomično oslobođen svoje odgovornosti prema spomenutoj osobi.

Za gore navedenu štetu koju prouzroči jahta ili brodica odgovaraju vlasnik i korisnik jahte ili brodice ili najmoprimac jahte ili brodice dane u najam bez posade ako ne dokažu da je izlivanje ili izbacivanje onečišćujućih tvari posljedica razloga iz stavka 1. ovoga članka.

Za štete koju prouzroči jahta ili brodica odgovaraju vlasnik i korisnik jahte ili brodice, najmoprimac jahte ili brodice dane u najam bez posade te osoba koja u trenutku događaja upravlja jahtom, odnosno brodicom

Tko je odgovoran za onečišćenje mora uljem koje se prevozi kao teret? Sukladno čl. 813. točno je specificirana terminologija za konkretni slučaj, pa s toga:

1) **brod** označuje svaki brod ili plovilo bilo koje vrste konstruirano ili prilagođeno za prijevoz ulja u rasutom stanju kao teret, s tim da se brod sposoban za prijevoz ulja ili drugih tereta smatra brodom samo ako stvarno prevozi ulje u rasutom stanju kao teret i za vrijeme bilo kojeg putovanja koje slijedi nakon takvog prijevoza, osim ako se dokaže da na njemu nema ostataka od toga prijevoza ulja kao rasutoga tereta,

2) **ulje** označuje sva postojana ugljikovodikova mineralna ulja kao što su sirova nafta, gorivo ulje, teško dizelsko

ulje i ulje za podmazivanje, bez obzira da li se prevozi kao teret ili kao njegovo pogonsko gorivo,

3) **šteta zbog onečišćenja označuje:**

a) svaki gubitak ili štetu nastalu uslijed onečišćenja izvan broda zbog otjecanja ili izbacivanja ulja s broda ma gdje se to otjecanje ili izbacivanje dogodilo, ako je iznos naknade za onečišćenje okoliša ne računajući gubitak dobiti uslijed takvog onečišćenja ograničen na troškove razumnih mjera koje su stvarno poduzete ili se imaju poduzeti za ponovno uspostavljanje stanja prije nastale štete,

b) troškove zaštitnih mjera i bilo kojeg gubitka ili štete prouzročene ovim mjerama,

4) **nesreća** označuje svaki događaj ili skup događaja istoga porijekla koji prouzroči štetu uslijed onečišćenja ili stvori tešku i neposrednu prijetnju nastanku takve štete.

U tom kontekstu posebno napominjemo kako tužba za naknadu štete prouzročene onečišćenjem može se podnijeti neposredno protiv osiguravatelja ili druge osobe koja je pružila financijsko jamstvo prema članku 820. Pomorskog Zakonika. Osiguravatelj ili jamac može istaći protiv tužitelja sve prigovore koje bi mogao istaći vlasnik broda, osim prigovora stečaja ili likvidacije, ali se ne smije koristiti prigovorima koje bi mogao istaći u odgovoru na tužbu koju bi protiv njega podnio vlasnik broda. Ujedno osiguravatelj ili jamac ima pravo zahtijevati od vlasnika broda da se pridruži postupku kao umješač.

Do kad se može podnijeti tužba radi naknade štete prema odredbama članka 814. –822. Pomorskog Zakonika? Tužba se mora podnijeti u roku od tri godine od dana kad je šteta nastala. Pravo na naknadu štete prema odredbama članka 814. –822. Pomorskog Zakonika utrnjuje ako se tužba ne podnese u roku od šest godina od dana nastanka događaja koji je prouzročio štetu. Međutim, kad je događaj nastao u više navrata, gore navedeni rok od šest godina počinje teći od dana kad je događaj započeo.

Zaključno smatramo kako, zbog složenosti postupka a i rokova, u konkretnim je slučajevima svakako je neophodno prethodno zatražiti pravno mišljenje odvjetnika specijaliziranog u materiji pomorskog prava jer će se na taj način izbjeći bilo kakva omaška u postupanju i dodatno odugovlačenje postupka naknade štete.

Za sve daljnje informacije, prijedloge tema i pravno savjetovanje slobodno nas kontaktirajte na: www.lawparis.com

